١٢٨٥ – ՌՃԵՊ – ՅԹ – ԱԼԱԹՈՒՐԱ

ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 14 – ՆՈՅԵՄԲԵՐ – 1868

ՕՆ – ԵԷՏԻՆՃԻ – ՍԷՆԵ – ՀՈՒՄԵՐՈ – 168 – ԹԸՐՔԻՑԻ ՍԱՆԻ – 2 – ՃՈՒՄԱԱ ԵՐԹԵՍԻ – 1868

ՄԷՃՄՈՒՌԱՑԸ

ՀԱՅԱՏԻՍ

Իշ պուլ լրեմուսը Հասլատա, հեր հոգիեա ճուժաա էլրեէսի կիւնէրի տաղերդանագ տրը։

Սենեկեսի քեշին Ռուդամէսի իլէ 10 պէյաղ Մէճիտ
Ամբը պլաղը քեզալիք . . . 5 „
Իշ պլաղը քեզալիք . . . 2½ „
Գիր պլաղը քեզալիք . . . 1 „
Սենճուանին տանէսի 60 վէ Ռուդամէնին 30 փարա։
Տաչքալաք իշին պէհեր նուսմերատա վճարմանէ իւճքեթի տղեմանագանա խատէրեն պէյան օրուանա։

Լրատարին պէհեր սրտաը պիր տէֆալագ 3 ղրշ։
Իրի տէֆա իշիւն պէհեր տէֆաբանա . . 2 „
Իշ տէֆա իշիւն պէհեր տէֆաբանա . . 1½ „
Իշ տէֆատան զատէ օրան, վէ զայէթ ուզուն բ լանամի իշիւն այրճա բարաբերագ օրանուր։
Տարարարան կէլէն մէրքանաւ վէ իլանամերն բրա լեա մէտարիֆլէրի։ Կէ օնտէրէնիլիր իւ զէրինէ Շ տուղու պու մահալտէ պէյան օրանուր։

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ, ՊԷԼԷՏԻՅԷ, ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ՎԷՔ ՄԷՎԼԱՏԷ ԵԱՖՐԱՏՅԷ ՍԱՅՏՐԻԷՅԷ ՄՈՒՐԹԱԼԼՈՒԳ ՊԱԶԷԹԱ

ԳՕՐՍԱ 1868	Թըրքական եվրէ 29	ԹԷԼԵԳՐԱՖ ԽԱՊԵՐԼԷՐԻ	ՍԷՀԻՄԷՆԷԹ	Բազար էր Հոկտ. 28	Սալ 29	Չարշամպա 30	Բէհնիշէմպէ 31	Ճումա Դեկտմբեր 1		Ճումա էր 2
Լոնդրա 3 ամիս վաստէ	108½ 108⅞		Տէկուլնաթը ումումի թահվիլաթը 400 ասէրա Ինկիլիզ եա 110 ասէրա լիրայի Օսմանլիին պէհերի փայիզ ալգնմը։	104 10	104 10	104 10	104 10	104 10	104 10	104 10
Պարսիզա „ „ „	23 25 – 23 17½									
Վարիա „ „ „				45 39	45 29	45 39	46 15	46 22	46 31	46 30
Նաբոլի „ „ „										
Ճենովա „ „ „										

ԱՍԻԱՍՆԷ 2 ԹԸՐՔԻՑՅԻ ՍԱՆԻ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԵՃՆԵՊԻՅԷ

ԻՆԿԻԼԹԵՐՐԱ։ Լիվրբուլան թիւ Ճարլէթ գամարասը թէրաֆընատան, Ամերիկանին եէնի էլչիսինէ վէրիլէն պիր զիատֆէթատէ, Լօրա Ամթէնլի պու ճէմիյէթի պիր ֆըրսաթ ատա իսէ ըէք, Լօնդրա գազինէթինին տէրբ. ճէի իֆբաթատա սուլհու սալահա մէյ եալ պուլունատուզունա ճիւմլէյէ տէրմէյան իթմիշ տիր։

Միւշարալէյհ Խարիճյէ նազըրը տէմիշ տիր քի, Ինկիլիզ տէվլէթի քէնարինէ մախսուս պիր մէնֆաաթ արամատըգատան մատատա, Ինկիլթերրանին մէնաֆիի մատատիսինի, մէմալիքի այիրէնին մէնաֆիի մատատիյէսինէ չէօզիւլմէզ տէրէճէլէրէ պաղլը պուլուր։ Պունատան սոնրա նազըրը միւշարալէյհ Ինկիլիզ տէվլէթինին տուէլը այբրէ իլէ օրան բօ. լիթիգատրնա պիր կէօզ կէզտիրիպ, ճիմէսինի խայբրը կէօրիւր, վէ կէ. լէճէք վագթըն ահվալինի տախի թէ. ճէսսիւս իթթիքատ, իթթիսատ, պա. սիրէթ վէ միւսալէհէնին զուլէպ ի. սէճէյինի աշիքատար կէօրիւր։

Պէդալիք Ամերիգատան կէլէն եէ. նի էլչի սախի, քի Ինկիլթէրրայա ա. յագ պատալը տէվլէթէյինին հիւսնիս միւվատէթ վէ իսալիսէթինի տայիմա թէ՝քիա իթմէքատէ տիր։ Քէնարիսինէ պու զիատֆէթատէ կէօսթէրիլէն թէ. վէճճիհ վէ իհթիրամաթատան թէ. շէք.քիւր իսիւպ, իքի միւհիմ մէսէ. լէնին թէսվիյէսէ զիր օրատուզունու տախի թատատիգ իթմիշ տիր։ Պու ի. քի մէսէլէնին պիրի, միլէթը սայբրէ. տէն կէլիսպ, Ամերիգա թէպատրն. տան օրանպարրն հուգուգատ, վէ տի. կէրի պահրը միւհիթատէ Սէն Յան ատատրնին միլքէթի տիր։

Պէդալիք Շրմալ իլէ Ռէնուպուն ճէնկատէ պուլունատուգլարը Էնատատէ, Ամատամանին զատպ իթատիի պիր թագրմ թիւճճար սէֆինէլէրինին թաղ. մին տավասրնին տախի տէրատէթը թէսվիյէ օրատուզունու այբրճա պէյան իթատի։

Ամերիգա էլչիսինին պու լիսանը խալիսանէսի, պիւթիւն Ինկիլթէրրայա զիատէ մագպուլ օրմուշ տուր, վէ հեր թէրաֆկիրլիք, կէրէք Լօրա Ամթէնլի թէրաֆատարլարը վէ կէրէք միւսիւ Կլատսթրն թէրաֆատարլարը իքիսի տէ պիր բատէտէ պունու թահ. սին իթմիշլէր տիր։

Վէ Ինկիլթէրրատա շուրասը տա տրգադաթա շայեան տրը քի, տախիլ. ատէ պիրպիրինէ մուխալիֆ հեր նէ գատար թէրաֆկիրլիքլէր վար իսկ տէ, Ինկիլթէրրանին բօլիթիգայը խարիճլեսինէ կէլինճէ, ասլա պու մագուլէ պիր մուպայէնէթ կէօրիւնմէյիպ, տէմէք օրուր քի, Ինկիլիզ վիքէրասը, իհթիմալատէն օրուզուզ վէճհ իլէ թէպտիլ օրատ տախի, Ինկիլթէրրանին բօլիթիգայը խարիճիսի տարա թէպտիլ օրմայճագ տրը, վէ պու տախի պիւթիւն Լյուրբատա պագայը սուլհ ու սալահ իչիւն աղ պիր էմնիյէթ տէյիլ տիր։

====

ՖՐԱՆՍԱ։ Պու էնատատէ պիւթիւն Լյուրբա, պագայը սուլհ ու սալահ պէյան իսէր. օ տէրէճէլէրէ տէք քի. պու կիւնքի կիւն ճէնկ օրատագ տէ. յէն, ճիւմլէյէ տիւշման օրան պիր ֆէատատ սահիպի ատատ օրանմագատատրը։ Պունա էմնիյէթ օրանուր մու, Ֆրանսանին պիր ատայիպ վուգուատ. թը, ճիւմլէյի թէքրար աղիմ վէսվե. սէլէրէ կիրիֆթար իթմիշ տիր։

Էր քէս պիրիր քի, Ֆրանսանին հարպկէ նազըրը մարէշալ Նիէլ, իֆ. բաթ ճէնկ թէրաֆատարը տրը, վէ տախիլկէ նազըրը միւսիւ Բուէ տա. խի իֆբաթ սուլհ թէրաֆատարը։ Վ իւբէլանին իչինտէ, պիրիպիրինէ պու տէրէճէ մուպային իքի զաթ ուուլունմասը, շիւպհէսիզ պիր թա. գըմ զըտատիքէ վէ շէտատ միւճա. տէլէլէրէ սէպէպ վէրէճէքտի։ Նա. տրը քի հալա վէրմէքտէ տիր տէ։ Իմոի պու մուպայէնէթ վէ պու միւճատէլէլէրատէն տօլայը, կէտահ մարէշալ Նիէլ իմբէրաթօրա գօշուպ իսթիֆատանը վէրտիքատէ, վէ կէտահ միւսիւ Բուէ գօշուպ քէզալիք իս. թիֆատանը վէրտիքատէ, իմբէրաթօր իբիսինի տէ գատալ իթմէյիպ, իքի. սինի տէ մանատպլարընատա իսպա իթմիշ տիր։ Լաքին իքիսի տախի թէքրար թէքրար իմբէրաթօրա հիւ. ճիւմ իթատիքատէ, եինէ գատալ իթ. մէյիպ, ֆագաթ վիւքէլատան միւ. սիւ Մանեը նամ զաթը թային իթ. միշ տիր քի։ պունդարրն տրատրնա կիրիպ վէ թէվասիւթ իսիւպ, պէյնէրինատէ պիր հիւսնիւ սուլհ թարիգի պուլուն։

Իմբէրաթօրուն պու իքի վիւքէ. լասրնը տախի աղ իթմէմէսի, պունդ. լարը զիատէ սէվոքինէ համլ օրուն. մայըպ, իլլա շու սէպէպ համլ օ. լունուր։

Իմբէրաթօր, ճէնկ թէրաֆատարը օրան մարէշալ Նիէլի ապլ իմամ, տէմէք օրուր քի, ճէնկի իսթէմէյօր։ պունա գարշը սուլհ թէրաֆատարը ս. լան միւսիւ Բուէի ապլ իմամ, տէ. մէք օրուր քի ճէնկ իսթէյօր։

Վ էյնէքի Նարբօյոնուն ասրլ մի. բատը, նէ բօլիթիգայա զահիպ օրտուզունու Լյուրբայա պիլիրմէ. մէք տիր, օնուն իչիւն բէնկի պէյլի օրմամագ իչիւն, պու իքի վիւքէլա. տան տախի վաղ կէչէմէմէքտէ տիր։

Վ ագատա պիւթիւն Լյուրբա սուլ. հա մէյլատ իսէ տէ, բօլիթիգա պիւ. թիւն պիւթիւնէ պունուն մուղա. յիրինէ տէլալէթ իսէր։ Տէվլէթլէր պէյնինատէ միւնազասայը մուճիպ պիր թագրմ մէտէլէլէր մէյատանատա տուբ. տուգճա վէ հալլ օրանմատրգճա, սուլհ նասրլ միւմքին օրապիլիր։ Իշ թէ սուլհ իչիւն էլվէմ օրան չէյլեր պունարը տրը։ Իրուսիա բէսմէն վէ տահա տօզրուսու պիր ահանամէ ի. լէ սէօզ վէրմէլի տիր քի, Ամէման. Եատա էտինատի զարէպէյէ գանատթ իսիւպ, օնատան իլէրի կիթմէյճէք, Շլէզվիկ Հոլշթայն մատատէսինի Տա. նիմարգանրն մէճիսուն օրաճաղը սիւ. բէթատէ թէսվիյէ իսէճէք։ Ֆրանսա բէսմէն վէ ահանամէ իլէ սէօզ վէր. մէլի տիր քի, Բէնօ նէհրինի թէճա. վուզ իթմէյճէք, վէ Ինոնուն պէ. րի թէրաֆընատա օրան պիր թագրմ Իրուսիա էյալէթէլէրինին զապթը. տան քեամիլէն սարֆը նազար իսէ. ճէք։ Իթալիա բէսմէն վէ ահանամէ իլէ սէօզ վէրմէլի տիր քի, Բարանին տիւնեէվի հիւքիւմէթինէ տօզունմայաճագ, վէ Թօմայը Իթալիայա բայթախթ իթմէք սէվատարնատան վաղ կէչէճէք։ Իրուսիա սէօզ վէրմէ. լի տիր քի, տէվլէթը Ամէնէյէ զէրրէ գատար պիր գատար եօգ տուր, վէ Կիրիա վէ Պուլկարիսթան ֆէատատը. ընատա քէնարխինին պիր բարմաղը եօգ տուր։ Ուլահ Պուզատան, Սրբոց Դարատաղ տախի, հաբէշա։

Տուէլին պու մուամէլէսի պիր գօնկրէ օրմայընճա միւմքին օրմայրպ, վէ գօնկրէ իսէ պու անէատէք պիր վէճհ իլէ միւմքին օրամայաճաղընատան, պու մէսէլէլէր մէյատանատա տուրատուգճա, տուէլը Լյուրբատպէյ. նինատէ սուլհ նասրլ պագա պուլապիլիր, ինանըլըր շէյ տէյիլ տիր։ պըրա. գալըմ հեր պէօյիւք տէվլէթլէրին սէքիղէր եիւզ պին ճէնկ նէֆէրլէրի. նին պիր տանէսինատէն վաղ կէչմէմէ. սինի վէ օնա կէօրէ միւհիմմաթ, տօնանմա վէ սայբրէ թէտարիքինի։

Լաքին պիւթիւն տիւնեա այնը գօնսօլիտէ օյանճուլարը կիպի տիր։ Եիւքսէյէ օյնայան հեր շէյի պա տէ. բէճճէ տէ կէօրիւր, վէ աշագրայա օյնա. յան հեր շէյի ֆէնա։ շիւպհէսիզ ասքէր օրմայանլարատան մատատա քիմ. սէ ճէնկ իսթէմէզ, եանի քիմսէ. ահվալ. իթատրը, իսթիրահէթինի, քեար իւ բիսպինի մուխաթարայա պրբաղմագ իսթէմէզ։ Հօ սէպէպտէն նաշի, սուլհ քի ճիւմլէյէ սէբաճէթ տիր, վէ հարպ քի ճիւմլէյէ մուխա. թարա տրը, էլպէթատ քի սուլհ սէ. սի էրպատը մէսալիհ գուլագարընա թաթալը կէլիր, վէ իշթիագէ գա. պուլ օրատուր։ Լաքին մէսալիհի ճիւ. հան վէ բօլիթիգա պունա ճէվապ վէրմէզ։ իմոի պու մէսէլէլէր հալլ իւ թէսվիյէ օրատնմատրգճա, վէ ասքէր վէ ռազանմալար տաղրմատրգ. ճա, պագայը սուլհա էմնիյէթ իթ. մէք քեարը տաբլ տէյիլ տիր։ պունու. տէմէքլէ եարրն ճէնկ օրաճագ տէմէք տէ տէյիլ տիր միւրատրմը։ Լաքին հէր հալատէ ճէնկ օրաճագ օրուպ, եարընը վագթը պէյլի օրամայաճաղը. նը պէյան իթմէքտէն իսպարէթ տիր։

— Մուահիսարէն իմբէրաթօրուն էմրի իւզրէ, պիր թագրմ միւլքիյէ մէմուրիյէթէրի տախի, ասքէրի էլի. նէ կէչմէյինատէն, պու մուամէլէ տա. խի թէքրար Ֆրանսագ միլլէթինին էֆքէարընա տօգունմուշ տուր։

— Նայէմբէրին իքինճի կիւնիւ, նասրլ քի մալիմ տիր, Ֆրանսա. տա վէ Բարիսատ տախի էօրիւլէր կիւնիւ տիր, լաքին պու էօրիւլէր կիւնիւ, տիրիլէրէ տախի բօլիթիգա. ճա պիր պէօյիւք կիւն տիր։ Օ կիւ. նիւ հեր քէս մէզարլարա տաղր. լարդ, մէսէլա Նարբօյոնու իսթէմէ. յիպ, եա բէվօլիւսիօն վագըթլարընա տա սիպահլա էօլէն, եա Նարբօյոնուն հըշմընա ուզրայարագ, էճէլի իլէ, ֆագաթ զարուրէթատ էօլէն, էլհա. սրլ հիւքիւմէթը հաղրբէյէ մուխա. լիֆ օրան պիր թագրմ ճիմմէտ բէ. իսլէրինին մէզարլարը եա թիւրքէլէ. րի իւզէրինէ թօփրատարագ, պիր թագրմ շամաթատար, կիւրիւլթիւլէր իսէ ըլէր քի, հիւքիւմէթը հաղրբէյէ պիր նէվի թէհլիքա տիր։ Կէչէն սէ. նէ պու էօլիւլէր կիւնիւ մէզարլարգ. լարատա բէք չօղ շամաթատար կիւրիւլ. թիւլէր օրուպ, հիւքիւմէթ ալէյհի. նէ պաղրըշ, ջաղրըշ վէ նութգլար ի. բատա օրանատուզունատան, զատմիսէլէր տախի միւտախէլէ իսիւպ, պունուն մէնի իչիւն էքէյի միւնազասար օ. լուպ, պիր գաշ քիշի տախի եարբ. լէնմիշ վէ թէլէֆ օրմուշատու։

Պու սէնէ տախի , 1848 Նաբօ-լէոնուն եէրինէ բէխսի ճիւմհուր ին-թիխապ՝ օլունաճագ , ճէնէրալ Դա-վէնիագըն , վէ 1851 տէ եինէ Նա-բօլէոնուն զարպը տէսթինէ մուխա-լիֆէթ իտէրէք սիլահ էլինտէ էօլէն Պոտէն նամ միլլէթ վէքիլինին մէղար-լարը իւղէրինէ խայը շամաթալար , խայը բաթբարբար օրուպ , եաշասրն ճիւմհուրիյէթ , մահվ օլսուն իմբէ-բաթորլուգ տէյի պաղրշլար տախի օլմուշ իսէ տէ , կէչէն սէնէնին մու-ղայիրի օլարագ , պու սէնէ մէղար-լարտա պիր նէֆէր զապթիյէ կէօ-րիւնմէյինտէն , պօշ պիր շամաթա-տան իպարէթ օլուպ , հիւքիւմէթը իմբէրաթորիյէյէ մուխալիֆ օլանլար միւրաաբմրզը իճրա իթտիք տէյի սէ-վինմիշլէր , վէ հիւքիւմէթ տախի պունլարը պիր իշ եէրինէ գէյմատը-ղընը , մէյտանտա կէօրիւնմէմէսի իլէ աղնաթմրշ տրը ։

— Էվ վագթը օլսուղունտան , հէր սէնէ ատէթ օլսուղու վէճհ իլէ իմբէրաթոր վէ տայրէսի Պոնբիէնեը սէրայընա ազիմէթ իթմիշլէր տիր , վէ նայէմբերին 9 ունտա ավ աչըլըպ , տավէթլի օլանլարը տայրէլերի տա-խի , իմբէրաթորիչանը հիմմէթի իլէ թանզիմ գելընմրշ տրը ։

— Բրուսիա գրալը Պիէմ հաղ-ըթլէրինին , խաթթը տէսթի իլէ իմբէրաթորա պիր նամէ եազարը-ղը հէր նէ գատար զաղէթալարտա միւ-թէվաթուր իսէ տէ , պունտա գարշը բէսամի պիր իխթար տախի օլմատը-ղընտան , պու նամէնին վիճուսի սահիհ կէօրիւնիր , հաթթա գըրա-լը միւշարիէյհին Էլէմանիա բարլա-մէնթի աչըլտրգտա , խրատ իթտիքի նութգու սալիհանէ , պունու թաս-տիգ իտէր տէյինէրը տէ վար ։

— Նիհայէթ շու հավատիս տախի սահիհ իսէ , տրգգաթա շայեան տրը Իթալիա էլչիսի , Մարքի տը Մութիյէ իլէ թէքրար Ռոմա իւղէրինէ սէօհ-պէթ աչմագ խաթէսիյինտէ , Մարքի տը Մութիյէ շու ճէվապը վէրմիշ տիր ։

„Ֆրանսըզ գապինէթինին տր-թրգ Ռոմա իւղէրինէ սէօյէշճէյի վէ միւզաքէրէ իսէճէյի պիր շէյ գալ-մամրշ օլսուղունտան , պունտան պէօյէ արթրգ Իթալիա , նէ եավա-ճաղընը եալընըզ քէնտիսի պիլմէլի տիր ։„

—Սպանիա գրալիչասը Իզապէլ հէր նէ գատար Բարիսէ կէլմիշ իսէ տէ , օ հիսապ իլէ կէլմիշ տիր քի , իմբէ-բաթոր վէ իմբէրաթորիչա Ռոնբի-էնեը սէրայընա կիթմիշ օլուպ , պունլարա վիզիթա վէրմէյէ հաճէթ գալ-մասընը ։ Իմբէրաթոր վէ իմբէրաթո-րիչա պու քէօյ սէրայընտան ավտէթ իտինճէյէտէք , գրալիչա Բարիսատ օ-թուրուպ , պունլար Բարիսէ կէլսէյի կիպի , քէնտիսի տախի պու պէլտէյի թէրք իտէճէք միշ ։

Իմբէրաթորուն քէմալը իշթիագ-լա Սպանիանընն եէնի հիւքիւմէթինի թանըտրը գրալիչանընն աչըրը կիւ-ճիւնէ կիթմիշ օլսուղունտան , իշ պու եիւղէրինի կէօրմէմէք ինֆանտի տա-խի պու սէպէպէ համլ օլունուր ։

===

ՐՈՒՍԻԱ ։ Բէթրսպուրկ Յուրնա-լընըն պիր պէնտի , կէչէնտէ հէմէն պիւթիւն Եւրոպայը ալթիւսթ իթ-միշ իտի ։ Պու զաղէթանընն գավինճէ էյէր Ֆրանսա , պիր պէհանէ իլէ Ռը-բուսիա իլէ պօղուշուպ , Բրուսիա ալէյհինէ ճէնկէ գըրամ իտէրսէ , Բու-սիա տէվլէթի տախի , կէրէք Լէհիս-թան մատտէսինտէն վէ կէրէք Եւ-րոպաճա սայրը մուհիմ մէսէլէլէրտէն տօլայը մութլագա Բրուսիայա թէ-բաքի տուրուպ ։ Ֆրանսայա իլանը հարպ իթմէյէ մէճպուր օլաճագմրշ ։

Մէղ քիւր նիմ բէսմի զաղէթանընն պու լիսանընը հէր քէս միւսալէհէյը ումումէյէլի Եւրոբայա վէ խուսուսի իլէ Ֆրանսայա ատէթա պիր թէհ-տիտ ատա իտիպ , կէրէյի կիպի խէվֆ իւ ֆիւթուրա կէրիֆթար օլմուշլար ըրը , լաքին սօղրատան Ռուսիա գա-պինէթինին պագը խզահաթը ճիւմէյի պիր տէրէճէյէ գատար միւսթէրիհ իթմիշ տիր ։

Սօղրատան սօղրայա , Ռուսիա տէվ-լէթի մէարիֆ նազրը միւսէ Թօլ-թոյինին Վարշավիատա իրատ իթտի-յի նութգուն շու բարչասը տախի , տրգգաթա շայեան տրը ։

“Ռուսիանընն գուվվէթի , Ռուս-լարընն պիրլէյինտէ տիր , Ռուսիա տէվ-լէթի պու գուվվէթինին մուհաֆա-զասը վէ մէնֆաաթը իչիւն , պիւ-թիւն Սլավ միլլէթինի քէնտինէ զապթ իթմէք էֆքէարընտա տէյիլ տիր ։

“Ռուսիա նէ Պուլղարիսթանը իս-թէր , նէ Սթամպօլու , նէ Կալիչիայը վէ նէ տէ Պոէմիայը ։

“Ռուսիա եալընըզ պունու իսթէր քի , պիր ճինս վէ պիր միլլէթ օլան Սլավլար սէրպէսթճէ վէ պիլա մու-մանաաթ քէնտի քէնտիլէրինէ մէյ-տան ալսընլար վէ սէրբէսսինլէր , Ռուսիա թէէսսիւֆ իտէր քի , Սլավ միլլէթլէրի Աւսթրիա վէ Թիւրքիա-նընն թատալուսթու ալթընտա գալ-մըշլար տրը ։

—Ռուսիա իմբէրաթորիչասը հէր նէ գատար պու գըշը Իթալիատա կէչիր-մէյէ թատավվուր իթմիշ իսէ տէ , միւմքին օլամայըպ , մուսիսիարէն Ռօ-մո կէօլիւ քէնարընը թէրք իլէ , Սագ-սոնիատան կէչէրէք , Ռէթրոպուրիա ավտէթ իթմիշ տիր , եվլատլարը քէն-տիսինի Սագսոնիա բայթաիթընտա գարշըլամրշ տրը ։

===

ՍՊԱՆԻԱ ։ Գրալիչայը սապրգ Ի-զապէլ հաղրէթլէրինին , Թէքմիլ մէ-յուսիյէթտէ պուլունտուղու հէր թէրաֆտան եաղրը տրը ։ Միւշարա-լէյհանընն ինֆանտը օ գատար Սպանեօլ-լար հագգընտա օլմայըպ , իլլա Սպա-նիա իսթիքլալընը վէ թէպէտտիւլա-թընը էօյլէ չար չապուգ գապուլ ի-տիւպ , քէնտիսինէ թէրաֆ տուրա-ճագ հիչ պիր տէվլէթ պուլունմա-տրը իչիւն օլսուղունտան թէպէյիւն իթմիշ տիր ։

Սպանեօլար գրալիչայը Սպանի-ատան իխրաճ իթտիքտէն սօղրա , եօ-լունտա հարէքէթ իթմէքտէ օլսուգ-լարընտան , պու խուսուս Ռօմայը կէրէյի կիպի թէէմին իթմիշ տիր ։ Ռօմա գապինէթի մէմուլ իտէր քի Սպանիատա , գրալիչատան պաշգա պէօյիւք պիր թէպտիլլէք օլմայաճագ տրը , եէնի հիւքիւմէթ եինէ միւ-թագիլ պիր ։ Հիւքիւմէթ օլաճագ տէրլէր , բաբասլարա ումումէն մու-սալլաթ օլունմայրպ , եալընըզ պիր գաչ քիչնէ վէ պիր գաչ մանասթը-րա պիր աղ դիան օլաճագ , Նիհայէթ մէղհէպ սէրպէսթիյէթի եէնի շարթ-նամէյէ տախիլ օլամայաճագ ։

Իհթիմալ տրը քի միւսթագիլ հիւքիւմէթ , վէ բաբասլարա ումու-մէն մուսալլաթ օլունմամագ մատտէ-լէրի սահիհ օլա , լաքին մէղհէպ սէրպէսթիյէթի մատտէսինին եէնի շարթնամէյէ տախիլ օլամայաճաղընը քիմսէնին ագլը քէսմէդ ։

Շու գատար քի , Ռօմա Սպանիա մատտէսի իւղէրինէ զայէթ միւսթէ-բիհ օլսուղունտան վէ Ռօմա գօլայ-լըգը պու էմնիյէթէ թէսլիմ օլամա-յաճաղընտան , էլվէթտէ պիր պիլ-տիսի վար տրը տէյէրէք չօգլարը տա-խի Սպանիանընն , գրալիչատան մաա-տա , սայրը ճիհէթլէ էսկի հալինտէ գալաճաղընտան էմին օլմագտա տրը-լար ։ Էճայիպի շունտա քի , Սպանի-անընն բուհանի կիւրուհու , եանի գարանինալարը , բիսգոսալարը վէ բուհպանլարը , պու տէֆա մէմուլին զայրի օլարագ , իսթիքլալ կիւրուհի իլէ կէրէյի կիպի իմթիզաճ հասըլ ի-տիւպ , զայէթ իսզ մուամիլէ իլէ պիր պիրլէրի իլէ մուարէֆէ իթմէք-տէ պուլունմուշլար տրը , վէ զանն իսէրսին քի Ռօմատա վէ Սպանիատա պիւթիւն բուհանի կիւրուհի , գրա-լիչանընն ազլինտէն մէմնուն օլմուշ տուր ։

Պու պապտէ Լինտէբանտանս Պէլժ զաղէթասը , շու աճայիպ հիքեայէյի տախի նագլ իտէր ։ Ռօմատա տէր , պու զաղէթա , հէր միլլէթին պիրէր իքիչէր մանասթրը օլսուղու կիպի , Սպանեօլարրն տախի Պօնսոթթի սօգաղընտա պիր պէօյիւք մանասթրը-լարը վար ։ պու մանասթրրն բա-հիպլէրի գրալիչանընն Սպանիատան տէֆի խապէրինի ալտրգտա , օ կէճէ էնլիքլէր տօնանմալար իտիւպ , հէպ-սի քէօր սէրհոշ օլմուշլար , վէ զա-ղէթայը մէգքիւր գավինճէ ։ Նոյ նահապետին թուֆանտան վէ իւզիւմ սույունու իչտիքտէն սօղրա նէ հալէ կիրսի իսէ , պունլար տա այնը օ հալէ կէրմիշլէր ։

===

ԵՈՒՆԱՆ ։ Լունանտա պիր թա-գըմ իսթիքլալ ասհապը , ինսասրլ Կի-բիտլի օլսուպ , ագտէմճէ Լունանէ հիճրէթ իտէն պիր չօգ ֆամիլեալէ-րին պու տէֆա Կիբիտէ ավտէթլէրի-նէ մուամէլաթը չէտիտէ վէ ճէպր իլէ մանի օլսուգլարընտան , Լունան հիւքիւմէթի տախի պու տէֆա էհլը իսթիքլալը պու ճէպրինէ մանի օլ-մուշ տուր ։

Լունան վիւքէլասը աղնատը քի , պէօյէ ատալէթ վէ հուգուգ մի-լէյէ տօլայիսէն պիրէ մուղայիր օլան էֆալ վէ հարաքեաթէթ միւսատատ իթմէսի միւմքինիզ օլաճագտը ։ Իմ-տի պու ֆէսատը մէն իթմէք իւզրէ հէր թէտպիրէ թէշէպպիւս իթտի-յինտէն , պունտան պէօյէ քիւլլի-յէթլիւ Կիբիտ ֆամիլեալէրի պիրա միւնազատա վէ պիրա մումանաաթ , թագըմ թագըմ Կիբիտէ ավտէթ իթ-մէքտէ տիրլէր ։

Պու նէթիճէի հասէնէտէն տօ-լայը , Լունան հիւքիւմէթինի թէպ-րէք իթմէքլի տիր ։ մէմուլ իտէրէք քի , եալընըզ Իրէք լիմանընտա թէշէպ-պիւս իթտիյի պու հիւանիւ թէտպի-րի ախէր լիմանարատա տախի իճրա իտիւպ , պիր թագըմ մախսուսթիյէթ-լէրտէն ազատէի սէր իտէր ։

Լ՝-ՐՈԲԱ ՄՈՒՆՃԷՀԷՐԻՆԷ , ԴՈՒՔԷՍԻ ԼԱՀԻՐԻՆԱ ՊՈՒԼՈՒՆ ՅԻԼԴԻՐԱՆԱ ՎԷ Լ՝ՐՈՒԹԻԱ ՊԷՎԼԷՐԻԷՐԻ

(Կիւզ)

ԿԷՆԷՆ ԱՂՃՄՈՒԱՊԱՆ ՊԱԳԻՅԷ

7

Պիր աղ տահա իլէրի կիտիպ , ա-հալիլէրէ հիւքմ իտէն հիւքիւմէթ տահիպլէրինին մէյլ իւ սիւլադ վէ թա-պիկ թէէրինի տախի թէճէսսիւս իթ-մէք իսթէրիմ , սարրմրզ եա գավա-յիտի քիւլլէկ եա իսթիանայէթը ֆէյլէսօֆլար միհվերի իւզերինտէ տէվ-բան իթմէքտէ օլսուղունտան , թէ-վարիխի տուէլտէ պու մագուլէ զա-թիյաթա բէքտէ էհմիմլիյէթ վերիլմէ-մէքտէ տիր , պու ճիւմլէ չօգ տէֆա պիր մէմալիքին իգպալ եա իսպարի էհեա վէ խարապը պիր ատամ էլինտէ պուլունմուշ տուր ։

Լ՝ՐՈԲԱ հիւքմտարանը իչինտէ , պու կիւնքի կիւն սուլհ եա հարպ մէսէլէսինտէ ճիւմլէտէն զիատէ մէսուլիյէթ թահթընտա պուլունան չիւպհէսիզ իւչիւնճիւ իմբէրաթոր Նաբօլէոն տուր ։

Իպթիտա մէյտանը բօլիթիգայա տուխուլ իթտիքտէ իչէր միւ-լէվվէս պիր հալտէ օլուպ , Նա-բօլէոն իքի եըլարը թահթընտա օլարագ թախթը հիւքիւմէ-թէ ճիւլուս կէտի , իսմինին եըլար-զը , քի հարպ վէ վուգուաթը ճէսի-մէ եըլարը տրը , վէ սուլհ վէ նի-զամ եըլարը քի 1848 իսթիքլալը իլէ Ֆրանսատա վէ պիւթիւն Լ՝ՐՈԲԱ-տա գարարմրշ ըրը ։ Իշթէ պու իքի եըլարը արատընտա Նաբօլէոն մուալլագատ գարպ , օնլարրն թէյ-սիրի իլէ եաշասը վէ օնլարրն թէյ-սիրի իլէ հիւքմտարլըգ իթտի ։

Իպթիտա սուլհ ու սալահ մու-հաֆազա օլունտու , նիզամլար վազ օլունտու , լաքին զիատէ էօրֆէն օլ-սուղունտան պու նիզամլար հէմ ա-զըր պահայա օթուրտու , հէմ տէ տէվամը մէշքիւք պուլունտու , հէր նէ իսէ , իւչիւնճիւ Նաբօլէոն պունլարը պաշա չըգարտըգտան սօղրա , քէնտի հարպ ։ վէ սէրէն-ճամ եըլտրզընը տախի թէճրիւպէ իթմէք իսթէտի։ Ղըրըմտա վէ Իթա-լիատա իքի բարլագ վէ կէօրիւնիւշտէ իքի հագգ ճէնկէ թէշէպպիւս խլե-տի ։ վէ պունլար իլէ պէրապէր Մէք-սիկօտա տախի , ագըսրզ վէ պէտ-պահտ պիր ճէնկէ ։ Պիզէ գալսա , իւչիւնճիւ Նաբօլէոնուն , պիրինճի Նաբօլէոնուն իլի վէ իսմի արգասը-նա կիթմէսի իչիւն ։ պու գատարը տա քիֆայէթ իտէր , պու գատարը տա էլվէրիր իտի ։ Վէ թատտիգ իթ-մէյէ առա իհթիրազ իթմէյէրէք սէօյլէրիմ պու կիւնքի կիւն Ֆրան-սանընտա , վէ եանըմազատամ , իւչիւն-ճիւ Նաբօլէոնուն քէնտիսինին տէ հիսսի պու տուր ։

1855տէ , իւչիւնճիւ Նաբօլէոնու , Ֆրանսըզ ագատէմիասը միւ տիրի մա-գամընտա , պէն քէնտիմ տախի կէօր-սիւմ , իշիմ ։ միւթէվէֆա պարօն Լ՝ՕՐՄԷՆԻՆ եէրինէ միւսիւ Ռօնսարընն ագատէմիա աղասը ինթիխապընը թատտիգ իթտիրմէք իտի ։ Վագրթ Ղըրըմ սէֆէրի վագթը իտի , վէ Սէվասթօպօլ հէնիւզ ալընմամրշ բարը , վէ սօնուշունտան նէ օլաճագը նամա-լիւմ իտի ։ Ագատէմիաճա օլան իշի-միզի պիթիրտիքտէն սօղրա , իմբէ-բաթոր պիղէրի նէզտինտէ թէվֆիֆ իթմէյէ թէնէզզիւլ իտիւպ , Դարա տէնիզ վուգուաթլարը իւզերինէ պա-զը շէյլէր սիվալ իթտի ։ Պաշըճա ճէնկին նէ նէթիճէ պուլաճագը տիւ-շիւնճէսի իլէ մէշղուլ իտի , պիր թա-գըմ եօլլար տիւշիւնիւբ իւտիւ պու ճէնկէ պիր նէթիճէ վերմէյէ հաթ-թա խպէյլէ թէհլիքէլի պիր ճէնկի զիատէ ուզաթմամագ իչիւն տիւրլիւ տիւրլիւ տիրլոմաթճա թէտպիրլէր թատավվուր լատր իտի ։ Քէնտիսինի պէօյէ պիր հալը պիգարարիտէ , ա-գըլըճա վէվվէսէտէ , միւթէտիլ պիր էֆքէարտա , վէ հաթթա ճէտարէթ իտէրիմ սէօյլէմէյէ էմել վէ արզու-լերինէ ագիլանէ պիր էօյլիւ գօյմագ նէյէթինտէ կէօրտիւյիւմտէ աշըրը թատճիւպ իթտիմ , վէ էյիտէն աղ-նատրմ քի , իսթէյէրէք պու ճէնկէ պաշլամրշ իսէ , տահա զիատէ իս-թէյէրէք սուլհա տախի մէյլեալ իտի ։

Մէմուլ իթմէմ քի , Իթալիա սէ-ֆէրի , վէ պու սէֆէրտէն տօղան վէ ֆիւթուհաթը իլէ տախի պաթալ օ-լամայան պիր թագըմ աղրը մախսու-թիյէթլէր , Մէքսիգօ սէֆէրի վէ պու-նուն թէէսսիֆ իտէճէք նէթիճէսի Նաբօլէոնուն զիհնինտա ճէնկի վէ ճի-տալ մէյլանընը զիատէ գուվվէթլէն-տիրմիշ օլսուն , իլլա պիր թագըմ խաթթը իւ խայալա կէլմէզ , եախսոտ նէ օլսուղու աղնաշրամագ մէսէլ-լերէ տախի սէպէպկէթ վերտիք հալ-տէ , պիլմէմ քի , միւտէթը էօմ-բիւնտէ էվվէլտէն պէրիւ իգպալինէ վէ պախթընա օլան էմնիյէթի գա-տար , պունլարա շիմտիտէ օ գատար էմնիյէթ վար մը , պու էմնիյէթին քէնտի վարըշընա վէ հարէքէթինէ պէօյիւք թէյսիրի վար ըրը ։ Լաքին թէճրիւպէ , պիր թագըմ իւմիտլէ-րին պօշա չըգմասը , աքսիլիգլէր , վէ պունլարա էմնալ կիւճլիւքլէր , հէր շէյի պաշա չըգարաճաղըմ տէյի իւ-միա իտէն , եախսոտ հէր շէյտէն մէ-յուս օլանլար հագգընտա տախի պէօյիւք աղբրլրգլար տրը ։

Տիկէր թէբաֆտան ինսանընն եաշը կիթտիքճէ իլէրիլէր , վէ եաշ իլէրի կիթտիքճէ , ինսան օ գատար քէնտի-նի տիւշիւնմէզ օլուր ։ նէ գատար քի իշի , խայալաթլար , թատավվուրլար եաշ իլէ մահվ օլուր ։ Իմտի էյէրէք

Ի՞նչ ասել ուզեցի։ Ինչպես ասացի, ամեն ինչ ինձ համար դարձավ ինչպես մի հեքիաթ։ Ես ինքս ինձ համար դարձա հեքիաթի հերոս։ Ինչպես ասացի, ամեն ինչ ինձ համար դարձավ հեքիաթ

ՊՐԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ ԱՌԱՆՁԻՆ ԼՐԱՏՎՈՒ ԹԵՐԹԻ

Գին 1 կոպեկ

ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ

1869

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հրատարակվում է ամեն տարի մի անգամ։ Գինը՝ 1 ռուբլի։

Խմբագիր՝ Գ. Ալիշան։

Տպագրվում է Մխիթարյան հայրերի տպարանում։

ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ ՀԱՅՐԱՊԱՏՈՒՄԸ

Ամենայն հայոց թագավոր Արշակունի Գ-ի հայրապետությունը սկսվեց 341 թվականին։ Նրա հայրը՝ Արտաշես Գ-ն, մեռնելով թոռնի՝ Արշակի մանկան տարիքում, գահը թողեց նրան։ Արշակի մայրը՝ Սանդուխտ թագուհին, հանձնեց նրան Սահակ Պարթև սպարապետին։ Սահակը դաստիարակեց Արշակին, ամուսնացրեց նրան Սանդուխտի հետ, և Արշակը դարձավ հայրապետ։

Արշակի հայրապետությունը հիշվում է նրանով, որ նա հրավիրեց Գանձակի ժողովը։ Ժողովը հրավիրվեց Գանձակ գավառի Ամարաս գյուղում։ Ժողովի նպատակն էր հաստատել հավատի հանգանակը։ Ժողովին մասնակցեցին հայ եպիսկոպոսներ, քահանաներ, վարդապետներ։ Ժողովը դատապարտեց Արիոսի հերետիկոսությունը։ Ժողովի որոշումները գրվեցին գրքի մեջ։ Գրքի հեղինակը եղավ Եզնիկ Կողբացի։ Գիրքը կոչվեց «Ընդդեմ աղանդոց»։ Գրքի մեջ գրված է, որ Արշակը ինքն էլ մասնակցել է ժողովին։

Արշակի հայրապետությունը հիշվում է նաև նրանով, որ նա հրավիրեց Բագրևանդի ժողովը։ Ժողովը հրավիրվեց Բագրևանդ գավառի Բագինք գյուղում։ Ժողովի նպատակն էր հաստատել հավատի հանգանակը։ Ժողովին մասնակցեցին հայ եպիսկոպոսներ, քահանաներ, վարդապետներ։ Ժողովը դատապարտեց Արիոսի հերետիկոսությունը։ Ժողովի որոշումները գրվեցին գրքի մեջ։ Գրքի հեղինակը եղավ Եզնիկ Կողբացի։ Գիրքը կոչվեց «Ընդդեմ աղանդոց»։ Գրքի մեջ գրված է, որ Արշակը ինքն էլ մասնակցել է ժողովին։

Արշակի հայրապետությունը հիշվում է նաև